

Monitoringproject onderschrijving OESO-richtlijnen en UNGPs

Inhoudsopgave

1	Samenvatting	3
2	Achtergrond project	5
3	Validering en benadering onderzoeksgroep	6
4	Werkwijze	7
5	Analyses	8
5.1	Onderschrijving OESO-richtlijnen en/of UNGPs	8
5.2	Onderschrijving door beursgenoteerde bedrijven	8
5.3	Onderschrijving naar sector	9
5.4	Onderschrijving naar omzetgroep	11
5.5	Onderschrijving naar aantal werknemers	12
5.6	Verdiepende elementen van ketenverantwoordelijkheid	13

1 Samenvatting

De Nederlandse Staat heeft zich geïnteresseerd in het naleven van de OESO-richtlijnen en heeft de doelstelling geformuleerd dat 90% van de grote bedrijven¹ in Nederland in 2023 de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen onderschrijft als referentiekader voor hun internationale activiteiten.

Eind 2019 heeft een eerste tussenmeting plaatsgevonden waarbij is onderzocht hoeveel bedrijven uit de onderzoeksgroep de OESO-richtlijnen en/of UNGPs (UN Guiding Principles on Business and Human Rights) onderschrijven. Van de 723 bedrijven in de onderzoeksgroep onderschrijven 255 bedrijven (35%) de OESO-richtlijnen en/of de UN Guiding Principles on Business and Human Rights. Van deze 255 bedrijven onderschrijven 131 bedrijven (18%) door middel van een expliciete verwijzing naar een van de richtlijnen en 124 bedrijven (17%) geeft een onderschrijving door aan te geven hoe ketenverantwoordelijkheid is verankerd in beleid en managementsystemen als eerste van de zes stappen van gepaste zorgvuldigheid.

De totale onderzoeksgroep bevat 44 bedrijven die beursgenoteerd zijn in Nederland. Van deze bedrijven onderschrijft 93% van de bedrijven de OESO-richtlijnen en/of de UNGPs. Achttien van de 44 bedrijven bevinden zich op de AEX.

De sectoren met naar verhouding de meeste onderschrijvingen zijn de sectoren 'Banken en Verzekeraars' en 'Vastgoed'. Van de in totaal 31 bedrijven in de sector 'Banken en Verzekeraars' onderschrijft 68% de OESO-richtlijnen en/of de UNGPs. In de sector 'Vastgoed', met maar twee bedrijven in de onderzoeksgroep, onderschrijven beide bedrijven de OESO-richtlijnen en/of de UNGPs. De sectoren met naar verhouding de minste onderschrijvingen zijn de sectoren 'Consumentengoederen' en 'Dienstverlening'. Van de in totaal 50 bedrijven in sector 'Consumentengoederen' onderschrijft 28% de OESO-richtlijnen en/of de UNGPs. Van de in totaal 212 bedrijven in sector 'Dienstverlening' onderschrijft tevens 28% de OESO-richtlijnen en/of de UNGPs.

Er kan worden gesteld dat naarmate de omzet en het aantal medewerkers stijgt er naar verhouding ook meer bedrijven de OESO-richtlijnen en/of UNGPs onderschrijven.

Kijkend naar het due diligence proces van ketenverantwoordelijkheid en de zes stappen zijn er van de 723 bedrijven slechts 12 bedrijven die alle zes de stappen hebben doorlopen.

Concluderend kan worden gesteld dat er ten opzichte van de steekproef over rapportagejaar 2017 een kleine verbetering is waar te nemen aangaande het aantal bedrijven met een onderschrijving van de OESO-richtlijnen en/of de UNGPs. Het percentage van onderschrijving lag destijds op 30%. Om in 2023 te komen tot 90% onderschrijving dienen veel bedrijven de komende jaren concrete stappen te maken.

¹ Een groot bedrijf voldoet aan de volgende criteria: Meer dan 500 werknemers en meer dan 40 miljoen omzet en/of meer dan 20 miljoen activa

English summary

The Dutch State has committed itself to adhering to the OECD guidelines and has formulated the objective that 90% of the large companies² in the Netherlands endorse the OECD guidelines for multinational companies as a frame of reference for their international activities in 2023.

An intermediate measurement took place at the end of 2019, where was investigated how many companies in the research group endorse the OECD guidelines and/or UNGPs (UN Guiding Principles on Business and Human Rights). On the total of 723 companies in the research group, 255 companies (35%) endorse the OECD guidelines and/or the UNGPs. Of these 255 companies, 131 companies (18%) endorse by explicit reference to one of the guidelines and 124 companies (17%) indicate how chain responsibility is anchored in policy and management systems as the first of the six steps of due diligence.

The total research group includes 44 companies which are listed on the stock exchange in the Netherlands. Of these companies, 93% of the companies endorse the OECD guidelines and/or the UNGPs. Eighteen of the 44 companies are listed on the AEX.

The sectors with the highest proportion of subscriptions are the sectors "Banks and Insurers" and "Real Estate". On the total of 31 companies in the sector "Banks and Insurers", 68% endorse the OECD guidelines and/or UNGPs. In the "Real Estate" sector, with only two companies in the research group, both companies endorse the OECD guidelines and/or UNGPs. The sectors with the lowest proportion of subscriptions are the sectors "Consumer goods" and "Services". On the total of 50 companies in the sector "Consumer goods", 28% endorse the OECD guidelines and/or UNGPs. On the total of 212 companies in the sector "Services", also 28% endorse the OECD guidelines and/or UNGPs.

It can be stated that if the turnover and the number of employees increase, more companies endorse the OECD guidelines and/or UNGPs.

Looking at the due diligence process of chain responsibility and the six steps, on the total of 723 companies, only 12 have completed all six steps.

In conclusion, it can be stated that a small improvement can be observed with regard to the sample of reporting year 2017 and the number of companies that endorse the OECD guidelines and/or the UNGPs. The percentage of endorsement at that time was 30%. In order to achieve an endorsement of 90% in 2023, many companies must take concrete steps in the coming years.

² A large company meets the following criteria: More than 500 employees and more than 40 million turnover and / or more than 20 million assets.

2 Achtergrond project

De OESO-richtlijnen maken duidelijk wat de Nederlandse overheid van bedrijven verwacht op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) bij het internationaal zakendoen. Ze bieden handvatten voor bedrijven om met kwesties om te gaan zoals ketenverantwoordelijkheid en mensenrechten. Hierbij wordt verwacht dat als de OESO-richtlijnen worden geïmplementeerd, bedrijven transparanter worden over hun prestatie op dit terrein en minder risicovol op dit terrein ondernemen. Dat geeft onder andere vertrouwen aan stakeholders zoals klanten en financiers. In Nederland is naleving van de OESO-richtlijnen ook een voorwaarde voor het verkrijgen van financiële overheidsondersteuning bij internationale handels- en investeringsactiviteiten en voor het deelnemen aan handelsmissies³.

Elk land dat de OESO-richtlijnen onderschrijft heeft een Nationaal Contact Punt (NCP) welke zich richt op het bekendmaken van bedrijven met de OESO-richtlijnen en het bevorderen van toepassing. Tevens behandelt het meldingen van personen, maatschappelijke organisaties en bedrijven die een meningsverschil hebben over de toepassing van de richtlijnen⁴.

De Nederlandse Staat heeft zich gecommitteerd aan het naleven van de OESO-richtlijnen. Het kabinet heeft daarbij de doelstelling geformuleerd dat 90% van de grote bedrijven⁵ in Nederland in 2023 de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen onderschrijft als referentiekader voor hun internationale activiteiten. In 2018 is met behulp van een steekproef een nulmeting uitgevoerd over rapportagejaar 2017 waarbij dit percentage uitkwam op 30%^{6, 7}.

EY heeft in opdracht van het ministerie van Buitenlandse Zaken eind 2019 een onderzoek uitgevoerd inzake de gehele onderzoeksgroep welke in eerste instantie bestond uit 787 bedrijven. In dit onderzoek is gevalideerd welke bedrijven aan de criteria van de 90%-doelstelling voldoen en wordt antwoord gegeven op de vraag hoeveel bedrijven uit de onderzoeksgroep de OESO-richtlijnen en/of UNGPs (UN Guiding Principles on Business and Human Rights) onderschrijven.

In het volgende hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven over de totstandkoming van de definitieve onderzoeksgroep en de wijze waarop de deelnemende bedrijven zijn benaderd. Het vierde hoofdstuk richt zich op de wijze van reviewen en de genomen besluiten gedurende het proces. Het afsluitende hoofdstuk richt zich op de analyses waarin ook naar voren komt hoeveel bedrijven de OESO-richtlijnen en/of de UNGPs onderschrijven.

³ <https://www.oesorichtlijnen.nl/oeso-richtlijnen/algemene-informatie-oeso-richtlijnen/documenten>

⁴ <https://www.oesorichtlijnen.nl/ncp>

⁵ Een groot bedrijf voldoet aan de volgende criteria: Meer dan 500 werknemers en meer dan 40 miljoen omzet en/of meer dan 20 miljoen activa

⁶ http://www.rijksbegroting.nl/2018/verantwoording/jaarverslag.kst260189_23.html

⁷ <https://www.government.nl/documents/policy-notes/2013/06/28/csr-pays-off>

3 Validering en benadering onderzoeksgroep

Als eerste stap in de uitvoering van het onderzoek heeft een nadere validering plaatsgevonden van de 787 geselecteerde bedrijven in de oorspronkelijke onderzoeksgroep.

In totaal zijn er 11 bedrijven uit de initiële lijst verwijderd. Deze bedrijven waren bijv. meerdere keren opgenomen in de onderzoeksgroep, onlangs failliet verklaard, overgenomen of zijn uitgeschreven uit het handelsregister. Deze bedrijven zijn daardoor niet meegenomen in de definitieve onderzoeksgroep.

Naar aanleiding van de validering van de initiële onderzoeksgroep en revisies gedurende het project bevinden zich in totaal 776 bedrijven in de definitieve bedrijvenlijst. Hiervan bevinden zich 274 in de onderzoeksgroep van de Transparantiebenchmark.

In totaal zijn er 16 bedrijven die minder dan 500 medewerkers hebben en zijn er 36 bedrijven aangemerkt zonder internationale activiteiten (of onderdeel van een internationale waardeketen voor kernactiviteit). Er is 1 bedrijf welke niet voldeed aan de omzet/activa criteria en is daardoor niet opgenomen in de onderzoeksgroep. De totale relevante onderzoeksgroep komt daarmee op 723 bedrijven.

Op 6 december 2019 is een brief verstuurd naar de bedrijven die geen onderdeel uitmaakten van de Transparantiebenchmark, maar wel onderdeel van de onderzoeksgroep. Voor deze bedrijven was nog geen inzage beschikbaar ten aanzien van ketenverantwoordelijkheid. Vanaf 6 december 2019 zijn de bedrijven tevens in de gelegenheid gesteld om de criteria omtrent de OESO-richtlijnen in te vullen in de hiervoor beschikbare gestelde e-tool. Op 2 januari 2020 is de e-tool gesloten voor de deelnemende bedrijven waarbij het review- en invulproces is gestart. In totaal hebben 53 bedrijven het self assessment volledig via de e-tool ingevuld en ingediend. EY heeft voor 449 bedrijven het self assessment ingevuld. Voor 274 bedrijven is gebruik gemaakt van de informatie uit de Transparantiebenchmark 2019 aangaande ketenverantwoordelijkheid.

De beoordeling is gebaseerd op de meest recente jaarverslagen en duurzaamheidsverslagen (2018) en indien beschikbaar recentere gegevens zoals actuele website-informatie en beleidsdocumenten. Niet publieke informatie wordt niet goedgekeurd in het reviewproces en ook niet meegenomen bij het invullen voor de bedrijven.

4 Werkwijze

Om te bepalen of een organisatie de OESO-richtlijnen en/of de UNGPs onderschrijft is voor de bedrijven die onderdeel uitmaken van de onderzoeksgroep van de Transparantiebenchmark 2019 gekeken naar de beantwoording van het volgende criterium: De organisatie heeft aangegeven de OESO-richtlijnen en/of de UN Guiding Principles on Business and Human Rights te onderschrijven en toe te passen. Voor de bedrijven die geen onderdeel uitmaken van de Transparantiebenchmark 2019 is dit criterium in de e-tool opgesplitst naar de OESO-richtlijnen en de UNGPs.

De bedrijven die de e-tool hebben ingevuld zijn in de mogelijkheid geweest om per criterium aan te geven of men aan het criterium voldeed of niet. Indien aan het criterium werd voldaan diende een referentie te worden opgenomen naar een publiek beschikbaar document of toegankelijke website.

Op basis van overeengekomen reviewprotocol is bepaald of de verwijzing en/of onderbouwing voldoende was en zodoende onderschrijving kon worden toegekend. Het reviewprotocol is tevens gehanteerd bij het invullen van de assessments indien een bedrijf dit niet zelf heeft gedaan. Het reviewprotocol is op 18 december 2019 door het ministerie van Buitenlandse Zaken akkoord bevonden.

Gedurende het reviewproces zijn besluiten genomen inzake het interpreteren van de criteria en opgevoerde bewijslast. Onderstaand bevinden zich enkele van deze besluiten;

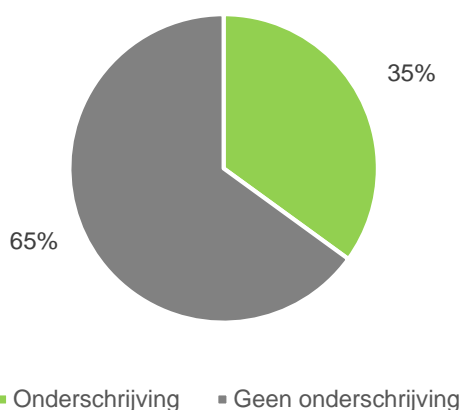
- Indien bedrijven verwijzen naar de United Nations Global Compact kan dit niet worden goedgekeurd bij de volgende criteria:
 - o Onze organisatie onderschrijft expliciet de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen.
 - o Onze organisatie onderschrijft expliciet de UN Guiding Principles on Business and Human Rights.
- Ten aanzien van beursnotering wordt alleen geanalyseerd of het geselecteerde bedrijf in Nederland of het buitenland een beursnotering heeft. Een moedermaatschappij welke beursgenoteerd is in het buitenland wordt niet meegenomen en zal met 'nee' worden beantwoord in de tool.
- Indien 'holding' in de naam van de entiteit is opgenomen wordt tevens de moedermaatschappij en haar informatie in de analyse meegenomen.
- De informatie van de moedermaatschappij wordt tevens meegenomen indien het geselecteerde bedrijf specifiek verwijst naar het beleid van de moedermaatschappij en deze ook mede onderschrijft.
- In enkele gevallen is het voorgekomen dat een bedrijf in meerdere sectoren kan vallen. Bij het selecteren van de juiste sector wordt vooral gekeken naar de kernactiviteiten van het bedrijf.
- Indien een organisatie aangeeft minder dan 500 medewerkers te hebben wordt een nadere analyse uitgevoerd middels company.info. Indien daadwerkelijk blijkt dat er sprake is van minder dan 500 medewerkers zal het bedrijf niet worden meegenomen in de verdere analyse.

Om de kwaliteit van de data te waarborgen zijn 107 bedrijven tweemaal gereviewed. Tevens is een extra reviewronde uitgevoerd op de bedrijven die in eerste instantie zijn aangemerkt als bedrijf zonder internationale activiteiten.

5 Analyses

5.1 Onderschrijving OESO-richtlijnen en/of UNGPs

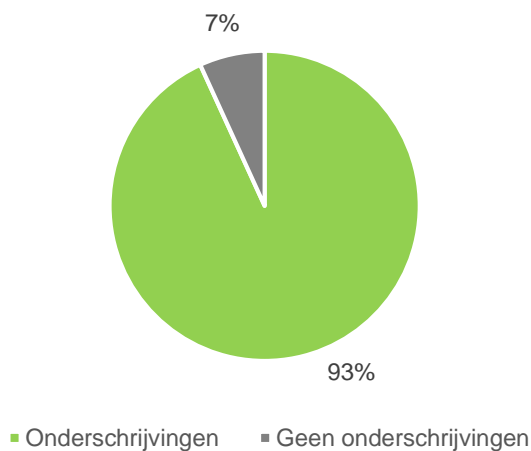
Van de 723 bedrijven in de onderzoeksgroep onderschrijven 255 bedrijven (35%) de OESO-richtlijnen en/of de UN Guiding Principles on Business and Human Rights. Van deze 255 bedrijven onderschrijven 131 bedrijven (18%) door middel van een expliciete verwijzing naar een van de richtlijnen en 124 bedrijven (17%) geeft een onderschrijving door aan te geven hoe ketenverantwoordelijkheid is verankerd in beleid en managementsystemen als eerste van de zes stappen van gepaste zorgvuldigheid.

Figuur 1: Onderschrijving van de OESO-richtlijnen en/of de UNGPs.

5.2 Onderschrijving door beursgenoteerde bedrijven

De totale onderzoeksgroep bevat 44 bedrijven die beursgenoteerd zijn in Nederland. Van deze bedrijven onderschrijft 93% van de bedrijven de OESO-richtlijnen en/of de UN Guiding Principles on Business and Human Rights.

Figuur 2: Onderschrijving door beursgenoteerde bedrijven uit de onderzoeksgroep.

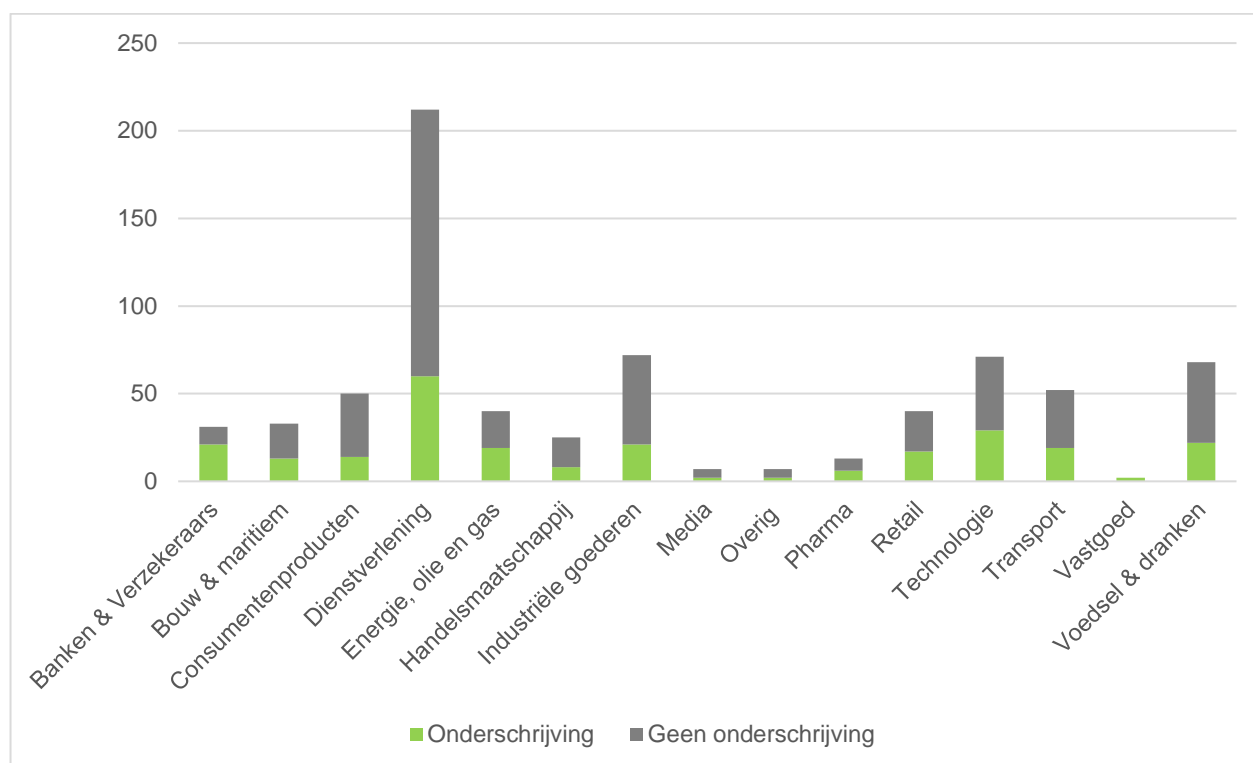
Drie beursgenoteerde bedrijven hebben niet aangegeven hoe ketenverantwoordelijkheid is verankerd in beleid en managementsystemen en voldoen dus niet aan de richtlijnen. Tabel 1 geeft inzage in het aantal onderschrijvingen van de beursgenoteerde bedrijven, opgesplitst naar AMX, AEX en AScX.

Aantal bedrijven	Onderschrijving	Geen onderschrijving	Totaal	%Onderschrijving	%Geen onderschrijving
AEX	18	1	19	94,7%	5,3%
AMX	11	1	12	91,7%	8,3%
AScX	12	1	13	92,3%	7,7%

Tabel 1: Aantal onderschrijvingen van AEX, AMX of AScX beursgenoteerde bedrijven.

5.3 Onderschrijving naar sector

De onderzoeksgroep is ingedeeld naar verschillende sectoren welke ook zijn gehanteerd bij de Transparantiebenchmark 2019. Figuur 3 geeft het aantal bedrijven per sector weer dat de OESO-richtlijnen en/of de UN Guiding Principles on Business and Human Rights onderschrijft.

Figuur 3: Onderschrijving onderverdeeld naar sector.

In onderstaande tabel worden de aantallen schematisch weergegeven. De sectoren met naar verhouding de meeste onderschrijvingen zijn de sectoren 'Banken en Verzekeraars' en 'Vastgoed'. Van de in totaal 31 bedrijven in de sector 'Banken en Verzekeraars' onderschrijft 68% de OESO-richtlijnen en/of de UNGPs. In de sector 'Vastgoed' bevinden zich twee bedrijven die beide de OESO-richtlijnen en/of de UNGPs onderschrijven.

De sectoren met naar verhouding de minste onderschrijvingen zijn de sectoren 'Consumentengoederen' en 'Dienstverlening'. Van de in totaal 50 bedrijven in sector 'Consumentengoederen' onderschrijft 28% de OESO-richtlijnen en/of de UNGPs. Van de in totaal 212 bedrijven in sector 'Dienstverlening' onderschrijft tevens 28% de OESO-richtlijnen en/of de UNGPs.

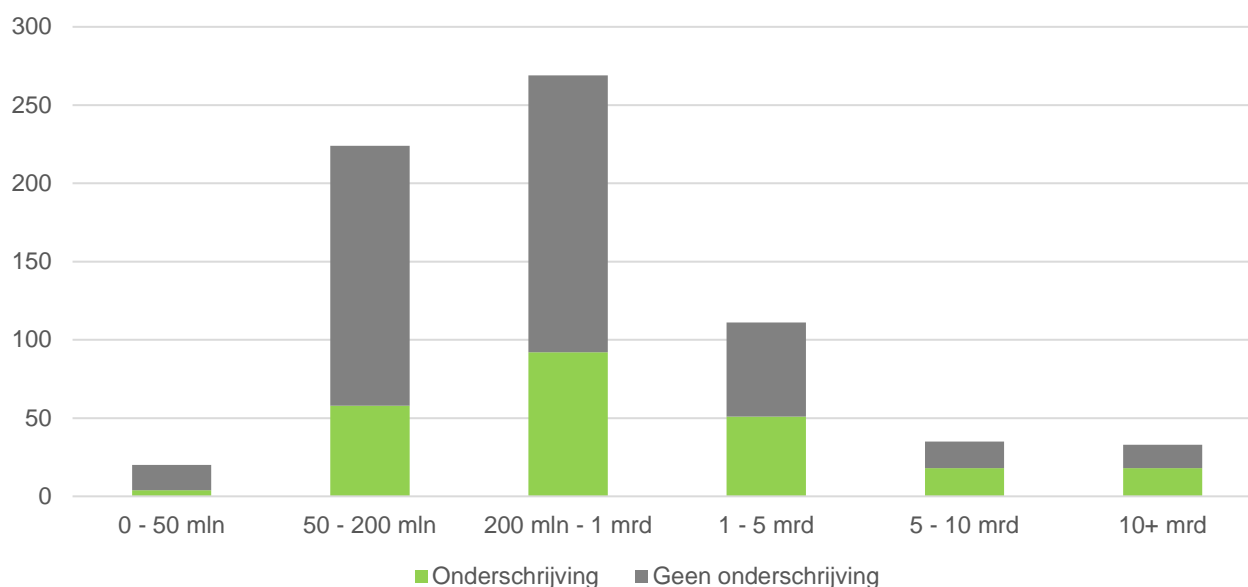
Per sector wordt in de laatste kolom aangegeven of boven of onder het gemiddelde wordt gescoord ten aanzien van de gehele onderzoeksgroep. Zie hiervoor ook paragraaf 4.1.

Sector	Onderschrijving	Geen onderschrijving	Totaal	%Onderschrijving	%Geen	Gemiddelde onderschrijving >35%
Banken & Verzekeraars	21	10	31	67,7%	32,3%	Ja
Bouw & Maritiem	13	20	33	39,4%	60,6%	Ja
Consumentenproducten	14	36	50	28,0%	72,0%	Nee
Dienstverlening	60	152	212	28,3%	71,7%	Nee
Energie, olie en gas	19	21	40	47,5%	52,5%	Ja
Handelsmaatschappij	8	17	25	32,0%	68,0%	Nee
Industriële goederen	21	51	72	29,2%	70,8%	Nee
Media	2	5	7	28,6%	71,4%	Nee
Overig	2	5	7	28,6%	71,4%	Nee
Pharma	6	7	13	46,2%	53,8%	Ja
Retail	17	23	40	42,5%	57,5%	Ja
Technologie	29	42	71	40,8%	59,2%	Ja
Transport	19	33	52	36,5%	63,5%	Ja
Vastgoed	2	0	2	100,0%	0,0%	Ja
Voedsel & dranken	22	46	68	32,4%	67,6%	Nee

Tabel 2: Onderschrijving onderverdeeld naar sector.

5.4 Onderschrijving naar omzetgroep

Onderstaand bevindt zich een grafiek die inzicht geeft of er sprake is van onderschrijving van de OESO-richtlijnen en/of UNGPs naar omzetgroep.

Figuur 4: Bedrijven onderverdeeld per omzetgroep.

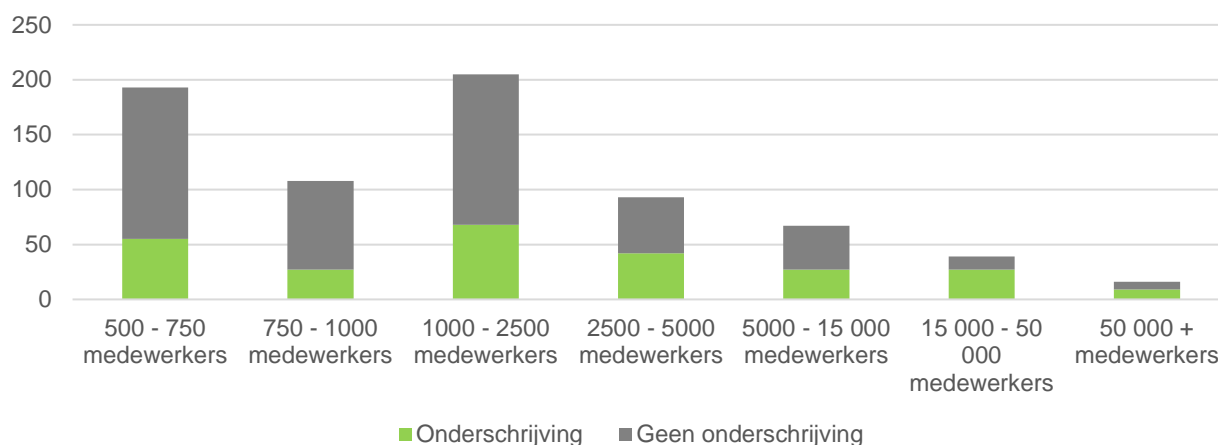
In onderstaande tabel wordt het aantal onderschrijvingen per omzetcategorie schematisch weergegeven. Opgemerkt dient te worden is dat van de bedrijvenlijst van 723 bedrijven er van 31 bedrijven geen omzetcijfers publiek beschikbaar waren.

Omzetgroep	Onderschrijving	Geen onderschrijving	Totaal	%Onderschrijving	%Geen onderschrijving
0 - 50 mln	4	16	20	20,0%	80,0%
50 - 200 mln	58	166	224	25,9%	74,1%
200 mln - 1 mrd	92	177	269	34,2%	65,8%
1 - 5 mrd	51	60	111	45,9%	54,1%
5 - 10 mrd	18	17	35	51,4%	48,6%
10+ mrd	18	15	33	54,5%	45,5%

Tabel3: Bedrijven onderverdeeld naar omzetgroep.

5.5 Onderschrijving naar aantal werknemers

Om inzicht te verkrijgen naar de mate van onderschrijving waarbij bedrijven zijn ingedeeld naar aantal werknemers bevindt zich onderstaand een grafiek welke inzicht geeft of er sprake is van onderschrijving van de OESO-richtlijnen en/of UNGPs. Procentueel bevinden zich het meeste aantal onderschrijvingen in de categorie met 15.000 – 50.000 medewerkers.

Figuur 5: Bedrijven onderverdeeld naar aantal werknemers

In onderstaande tabel worden de aantallen onderschrijvingen schematisch weergegeven. Opgemerkt dient te worden is dat van de bedrijvenlijst van 723 bedrijven er van 2 bedrijven het aantal werknemers niet publiek beschikbaar was.

Aantal werknemers	Onderschrijving	Geen onderschrijving	Totaal	%Onderschrijving	%Geen onderschrijving
500 - 750 medewerkers	55	138	193	28,5%	71,5%
750 - 1000 medewerkers	27	81	108	25,0%	75,0%
1000 - 2500 medewerkers	68	137	205	33,2%	66,8%
2500 - 5000 medewerkers	42	51	93	45,2%	54,8%
5000 - 15 000 medewerkers	27	40	67	40,3%	59,7%
15 000 - 50 000 medewerkers	27	12	39	69,2%	30,8%
50 000 + medewerkers	9	7	16	56,3%	43,8%

Tabel 4: Bedrijven onderverdeeld naar aantal werknemers.

5.6 Verdiepende elementen van ketenverantwoordelijkheid

Naast de criteria ten aanzien van de onderschrijving van de OESO-richtlijnen en/of UNGPs is er ook onderzoek gedaan naar verdiepende elementen van ketenverantwoordelijkheid. In onderstaand figuur wordt het due diligence proces van de OESO-richtlijnen weergegeven⁸. Deze bestaat uit 6 stappen welke overeenkomen met de te beantwoorden stappen in het self assessment.

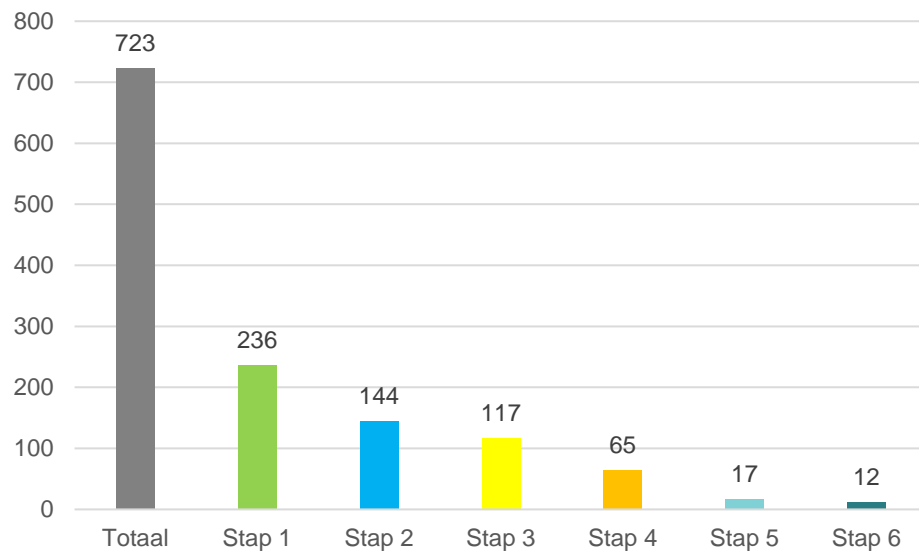

Figuur 6: Due diligence cirkel

- **Stap 1:** Onze organisatie heeft aangegeven hoe ketenverantwoordelijkheid is verankerd in beleid en managementsystemen.
- **Stap 2:** Onze organisatie heeft inzichtelijk gemaakt hoe wordt onderzocht in hoeverre er sprake is van (potentiële) misstanden (mens en milieu) die verband houden met de eigen bedrijfsactiviteiten of die van ketenpartners.
- **Stap 3:** Onze organisatie heeft aangegeven welke maatregelen zijn genomen om deze (potentiële) misstanden te voorkomen, te beëindigen of te mitigeren.
- **Stap 4:** Onze organisatie heeft aangegeven hoe de organisatie de implementatie en resultaten van deze maatregelen monitort.
- **Stap 5:** Onze organisatie heeft aangegeven hoe de organisatie de relevante (getroffen) stakeholders in de keten informeert over de genomen maatregelen en resultaten daarvan.
- **Stap 6:** Onze organisatie heeft duidelijk gemaakt hoe de organisatie meewerkt en bijdraagt aan herstel procedures wanneer sprake is van misstanden als gevolg van de eigen bedrijfsactiviteiten of die van ketenpartners.

Onderstaande figuur geeft aan hoeveel bedrijven er totaal zijn beoordeeld en in hoeverre deze bedrijven de bovenstaande stappen hebben doorlopen. Eerst worden de bedrijven weergegeven die voldoen aan stap 1 van het due diligence proces. Vervolgens wordt een selectie gemaakt van deze bedrijven die ook voldoen aan stap 2 enzovoorts. Uiteindelijk blijven enkel de bedrijven over die alle stappen hebben doorlopen.

⁸ <https://www.oesorichtlijnen.nl/oeso-richtlijnen/due-diligence>

Figuur 7: Bedrijven per stap van het due diligence proces